

Cholesterol pohledem klinických biochemiků: odkud a kam

Antonín Jabor, Janka Franeková

Tato přednáška vznikla za finanční podpory společnosti Amgen

[CZ-P-145-0518-064433](#)

1815: cholesterol je na světě

Michel Eugène Chevreul

1815: Izoloval a purifikoval sterol ze žlučových kamenů. Použil název „cholesterol“.

Louis René Le Canu
(1800 - 1871)

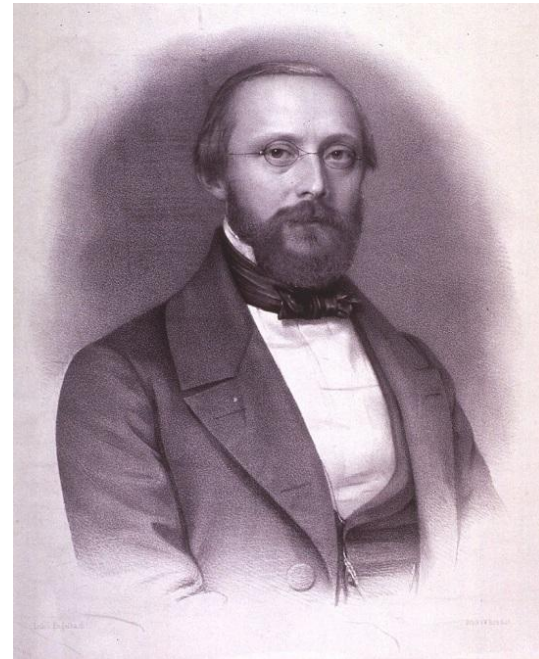
1838: Přítomnost cholesterolu v lidské krvi

1852/1854: ateroskleróza jako choroba

Sir Richard Quain
(1816 – 1898)
Irský lékař

1852: Zaznamenal
depozita tuků v cévách.

Rudolf Ludwig Karl Virchow
(1821 – 1902)
německý lékař a politik

1854: Ateroskleróza popsána jako
nemoc. Ucpání cévy je důsledkem
nadměrných depozit cholesterolu.

1885/1890: Liebermann-Burchardova reakce

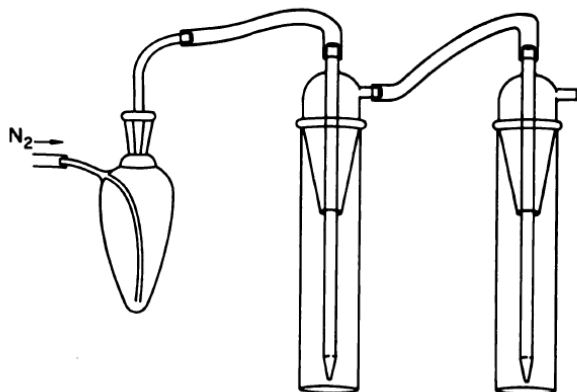

Fig. 1. Schematic diagram of apparatus for generation and collection of SO₂ in the Liebermann-Burchard reaction

References

1. Liebermann, N. C., Über das Oxychinoterpen. *Ber.* 18, 1803 (1885).
2. Burchard, H., Beiträge zur Kenntnis des Cholesterins. *Chem. Zentralbl.* 61, 25 (1890).

CLIN. CHEM. 20/7, 794–801 (1974)

Mechanisms of the Liebermann–Burchard and Zak Color Reactions for Cholesterol

R. W. Burke, B. I. Diamondstone, R. A. Velapoldi, and O. Menis

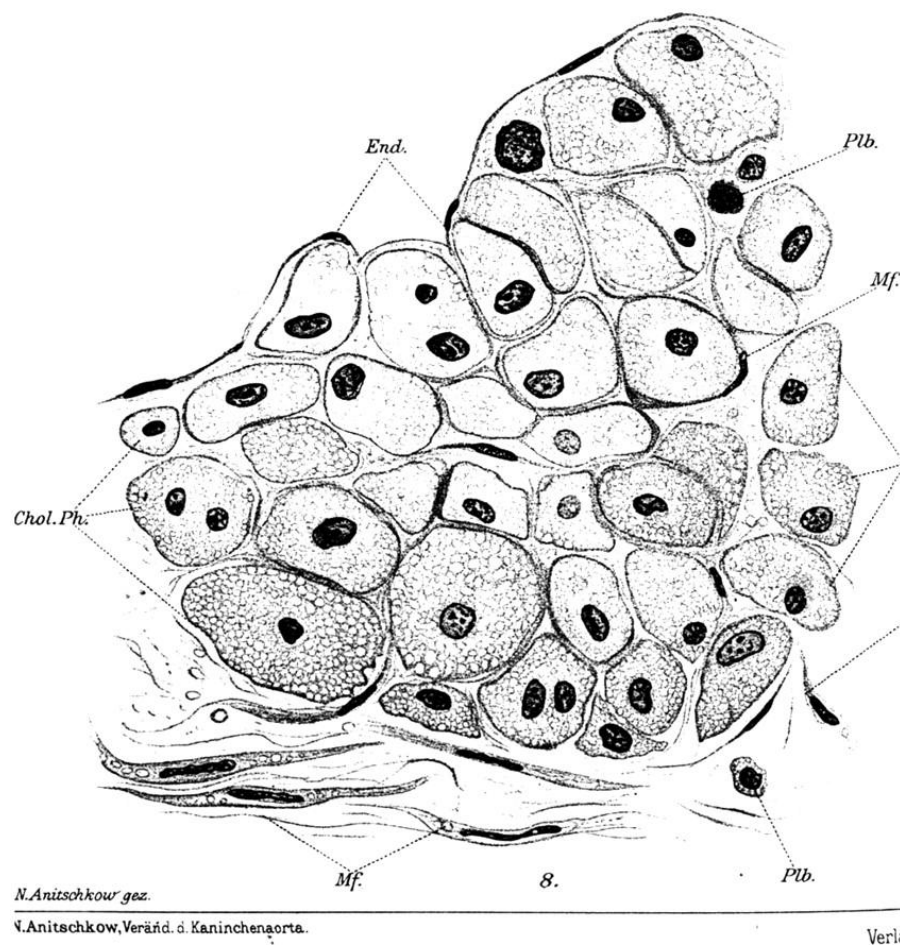
1913: Nikolaj Nikolajevič Aničkov

- **1913:** Souvislost mezi cholesterolem a aterosklerózou.
- Experimenty na králících, které krmil purifikovaným cholesterolem.

Nikolaj Nikolajevič Aničkov
1885 - 1964

Aničkovova kresba lézí
z pěnových buněk u králíka
krmeného 82,7g čistého
cholesterolu ve
slunečnicovém oleji po dobu
139 dnů

Aničkovova kresba aorty
(barveno Sudanem)
u králíka krmeného 61
vaječnými žloutky po dobu
70 dnů

THE COLORIMETRIC ESTIMATION OF CHOLESTEROL IN BLOOD, WITH A NOTE ON THE ESTIMATION OF COPROSTEROL IN FECES.*

BY VICTOR C. MYERS AND EMMA L. WARDELL.

*(From the Laboratory of Pathological Chemistry, New York Post-Graduate
Medical School and Hospital.)*

(Received for publication, August 31, 1918.)

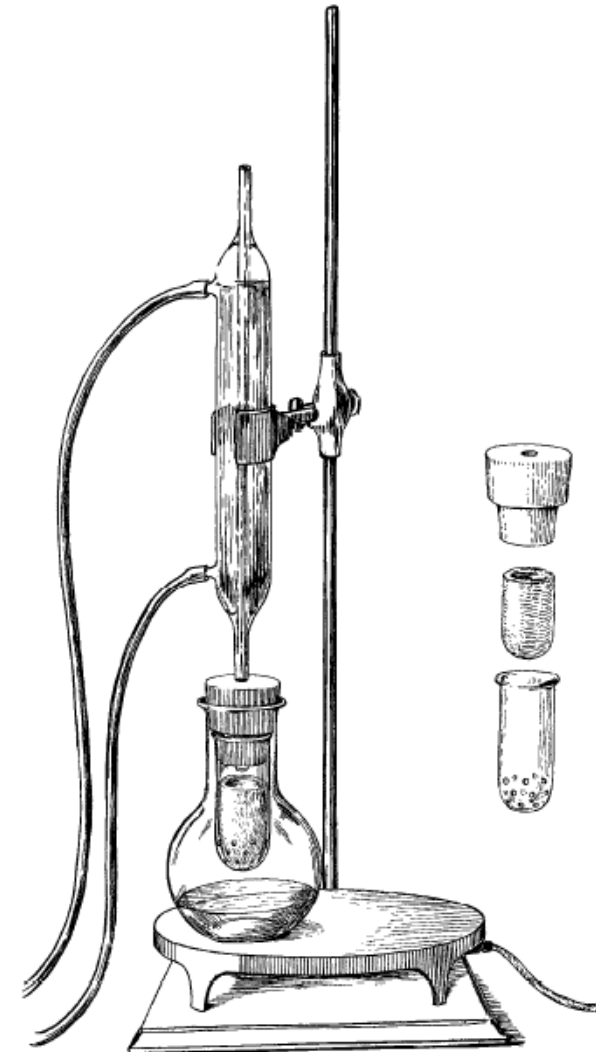
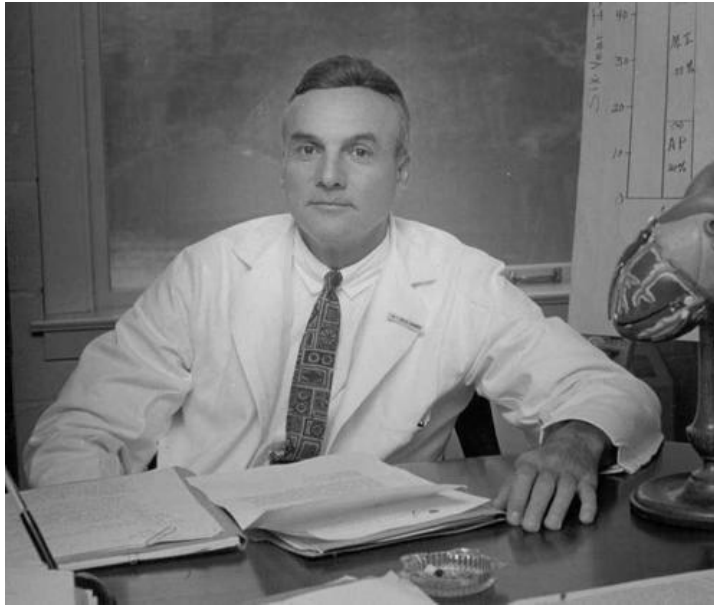

FIG. 1.

1948: Framingham Heart Study

- od roku 1948
- 5 209 jedinců
- rizikové skóre (1.verze)
z roku 1998

Thomas Royle Dawber
1913 - 2005

1948: Framingham Heart Study

Cohorts	Original Cohort 1948-1953		Offspring Cohort 1971-1975		Third Generation 2002-2005	
Variables	Men N=2336	Women N=2873	Men N=2483	Women N=2641	Men N=1912	Women N=2183
Age, years	44(9)	44(9)	37(11)	36(10)	40(9)	40(9)
Current smoking, %	78	41	45	44	19	16
Systolic BP, mm Hg	136(19)	135(24)	126(16)	118(16)	121(13)	113(14)
Diastolic BP, mm Hg	86(12)	84(13)	82(11)	76(10)	78(9)	73(9)
Hypertensive medication, %	0	0	4	3	10	7
Hypertension, %	45	39	26	13	13	8
BMI, kg/m ²	25.8(3.5)	25.4(4.7)	26.4(3.7)	24.0(4.6)	27.9(4.7)	26.0(6.1)
BMI ≥30kg/m ² , %	12	15	15	10	26	21
Blood glucose, mg/dl	82(24)	82(20)	106(16)	99(15)	99(18)	92(18)
Total cholesterol, mg/dl	221(43)	221(46)	201(40)	192(39)	193(37)	185(34)
HDL cholesterol, mg/dl			44(12)	56(15)	47(12)	61(16)
Lipid lowering medication, %			1	0.3	11	4
Prevalent CVD, %	4	2	3	1	2	1

Means and standard deviations (in parenthesis) of certain variables in the FHS population among the three generation cohorts.

1949: ultracentrifugace v praxi

ULTRACENTRIFUGAL STUDIES OF LIPOPROTEINS OF HUMAN SERUM

BY JOHN W. GOFMAN, FRANK T. LINDGREN, AND HAROLD ELLIOTT

*(From the Division of Medical Physics, Donner Laboratory, University of California,
Berkeley)*

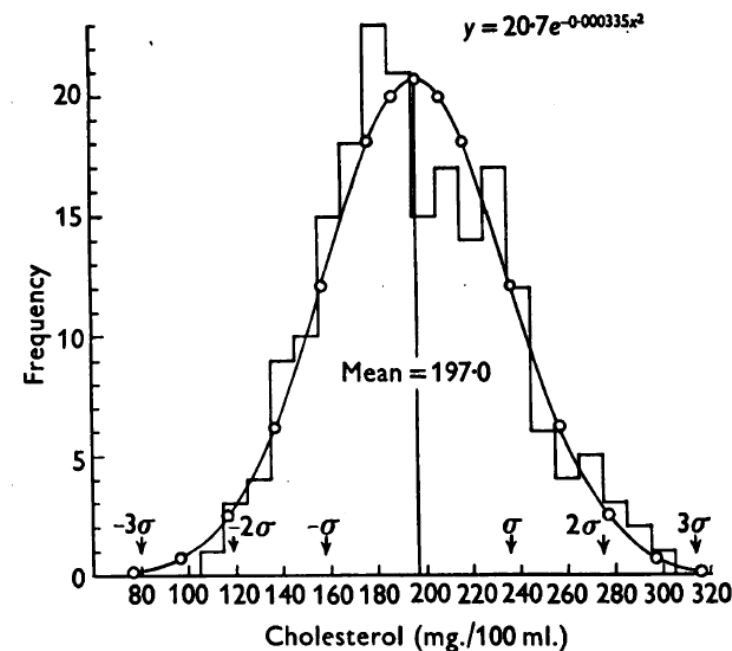
(Received for publication, January 21, 1949)

The Determination of Cholesterol by the Liebermann-Burchard Reaction

By A. P. KENNY

Clinical Laboratories, The Victoria Infirmary of Glasgow

(Received 15 April 1952)

Držitelé Nobelových cen

**Adolf Otto Reinhold
Windaus (1876 – 1959)**

1927: Nobelova cena
za popis struktury
cholesterolu a žlučových
kyselin

**Konrad Emil Bloch
(1912 – 2000)**

1964: Nobelova cena za objasnění metabolismu
cholesterolu a mastných kyselin

**Feodor Felix Konrad Lynen
(1911 – 1979)**

1971: Fredericksonova klasifikace

**Donald Sharp Fredrickson
(1924 – 2002)**

Frederickson Classification of Lipid Disorders		
Frederickson phenotype	Lipoprotein abnormality	Typical lipid levels
I	Chylomicrons	Triglycerides (TG) >99 th percentile
IIa	LDL	Total cholesterol (TC) >90 th percentile; Depending upon type, may also see TG and/or apolipoprotein B ≥90 th percentile
IIb	LDL and VLDL	Depending upon type, TC and/or TG ≥90 th percentile and apolipoprotein B ≥90 th percentile
III	Remnants of VLDL and chylomicrons	TC and TG ≥90 th percentile
IV	VLDL	TC ≥90 th percentile; Depending upon type, may also see TG >90 th percentile or low HDL
V	Chylomicrons and VLDL	TG >99 th percentile

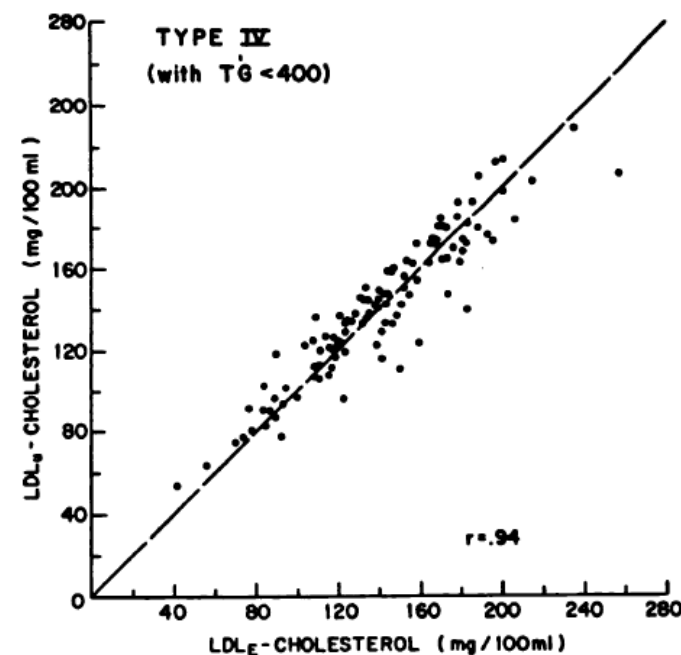
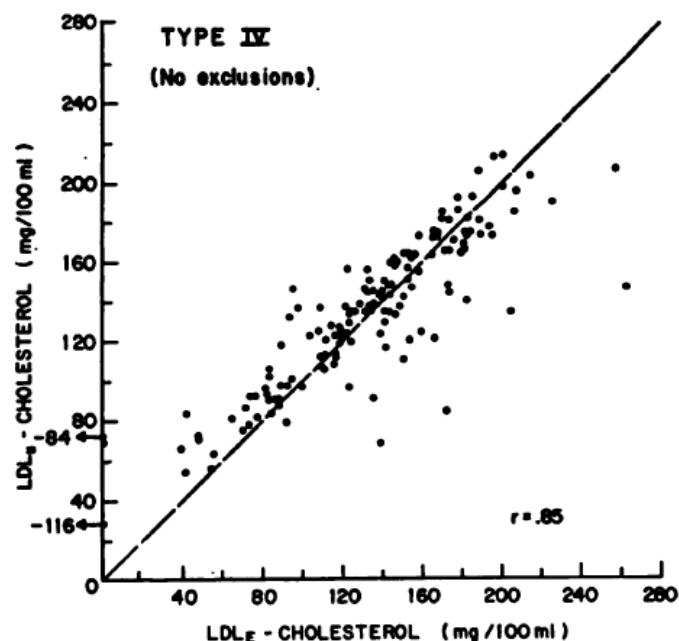
Adapted from Frederickson DS. *Ann Intern Med.* 1971;75(3):471-472.

1972: Friedewaldova rovnice

Estimation of the Concentration of Low-Density Lipoprotein Cholesterol in Plasma, Without Use of the Preparative Ultracentrifuge

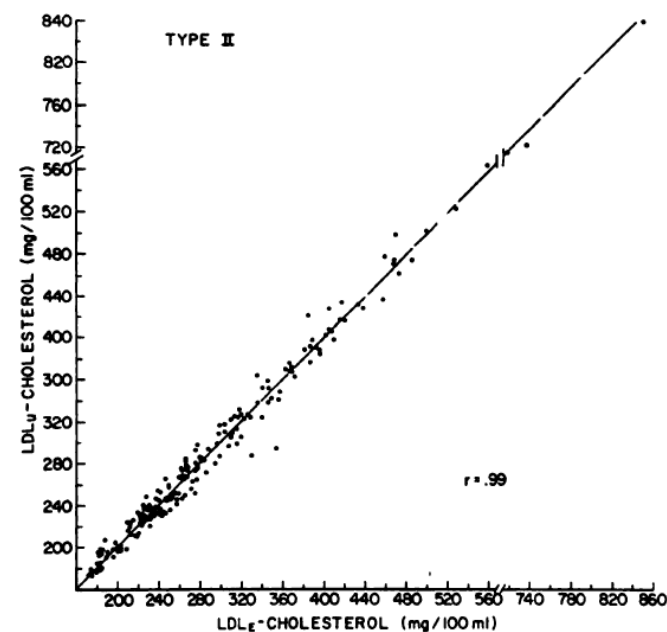
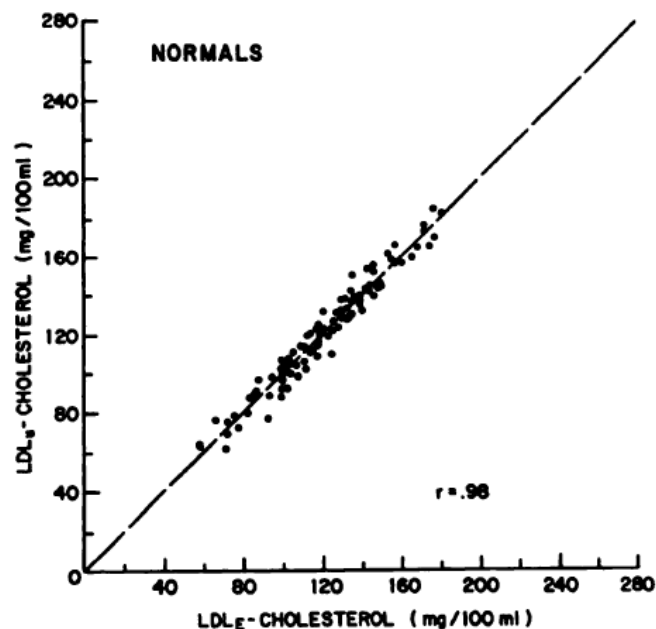
William T. Friedewald, Robert I. Levy, and Donald S. Fredrickson

1972: Friedewaldova rovnice

Estimation of the Concentration of Low-Density Lipoprotein Cholesterol in Plasma, Without Use of the Preparative Ultracentrifuge

William T. Friedewald, Robert I. Levy, and Donald S. Fredrickson

Estimation of the Concentration of Low-Density Lipoprotein Cholesterol in Plasma, Without Use of the Preparative Ultracentrifuge

William T. Friedewald, Robert I. Levy, and Donald S. Fredrickson

Table 1. Mean, Standard Deviation, and Range of Plasma Lipids and Lipoproteins

	Normal (96) ^a	Type II (204) ^a	Type IV (148) ^a
		mg/100 ml	
Total plasma cholesterol	189 ± 33 (166–270)	359 ± 100 (217–888)	241 ± 57 (138–436)
Total plasma triglyceride	73 ± 7 (20–184)	126 ± 16 (25–656)	347 ± 61 (90–2502)
HDL cholesterol	53 ± 13 (29–77)	45 ± 13 (18–82)	38 ± 11 (15–74)
LDL cholesterol	122 ± 28 (62–185)	291 ± 99 (173–840)	135 ± 38 (28–231)
VLDL cholesterol	14 ± 9 (0–40)	24 ± 19 (0–78)	68 ± 55 (6–356)

^a No. of patients.

Ultracentrifugace!

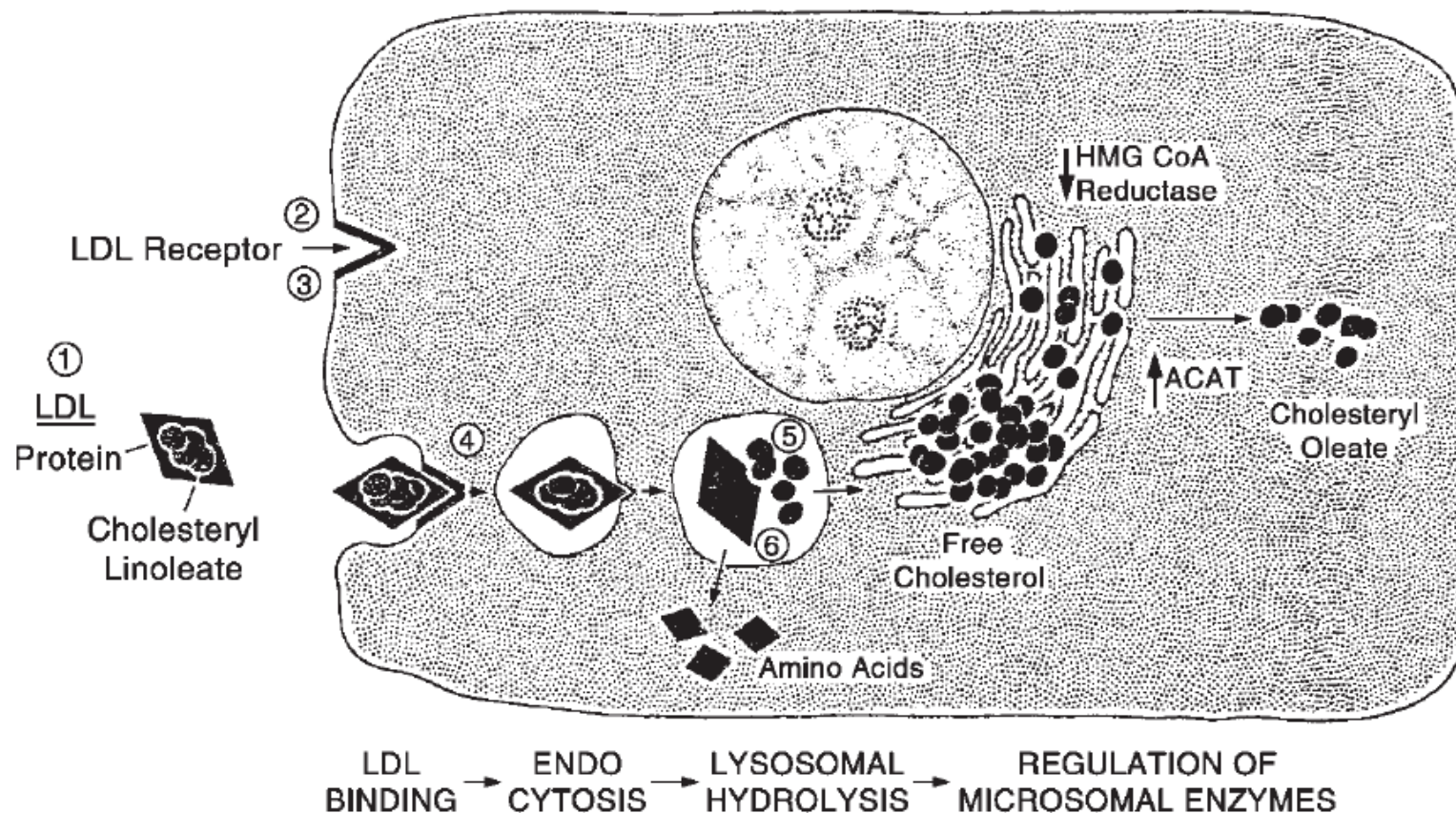
1974: enzymové stanovení cholesterolu

CLIN. CHEM. 20/4, 470–475 (1974)

Enzymatic Determination of Total Serum Cholesterol

Charles C. Allain,¹ Lucy S. Poon,¹ Cicely S. G. Chan,¹ W. Richmond,² and Paul C. Fu³

1976: originální práce Browna a Goldsteina

Brown, M. S., and J. L. Goldstein. 1976. Receptor-mediated control of cholesterol metabolism. Science. 191: 150–154.

Nobelova cena pro Browna a Goldsteina

Michael S. Brown
*1941

Joseph L. Goldstein
*1940

1985: Nobelova cena za genetický podklad familiární hypercholesterolémie

1976: objev inhibitoru HMGCoA reduktázy

Akira Endo

*1933

**Izoloval HMG-CoA reduktázu (Compactin) z houby
Penicillium citrinum.**

1979: Framingham Heart Study a lipidy

„...A relatively large amount of cholesterol in the **low-density lipoprotein fraction is atherogenic, whereas that in the high-density fraction appears protective.** The independent contribution of very-low-density lipoprotein and its triglyceride or cholesterol content has, on the other hand, not been established.“

Kannel WB, Castelli WP, Gordon T. Cholesterol in the prediction of atherosclerotic disease. New perspectives based on the Framingham study. Ann Intern Med. 1979 Jan;90(1):85-91.

Tento léčivý přípravek podléhá dalšímu sledování. To umožní rychlé získání nových informací o bezpečnosti. Žádáme zdravotnické pracovníky, aby hlásili jakákoli podezření na nežádoucí účinky.

Název léčivého přípravku: Repatha 140 mg injekční roztok v předplněném peru.

Kvalitativní a kvantitativní složení: Jedno předplněné pero obsahuje evolucumabum 140 mg v 1 ml roztoku.

Léková forma: Injekční roztok.

Terapeutické indikace: Léčba primární hypercholesterolemie (heterozygotní familiární a nefamiliární) nebo smíšené dyslipidemie

u dospělých jako přídatek k dietě a to: 1. v kombinaci se statinem nebo statinem a s dalšími hypolipidemiky u pacientů, u kterých není dosaženo cílových hladin LDL-C maximální tolerovanou dávkou statinu nebo, 2. v monoterapii nebo v kombinaci s dalšími hypolipidemiky u pacientů, kteří netolerují statin nebo u kterých je statin kontraindikován. Léčba homozygotní familiární hypercholesterolemie v kombinaci s dalšími hypolipidemiky u dospělých a dospívajících pacientů ve věku 12 let a starších.

Účinek přípravku Repatha na kardiovaskulární morbiditu a mortalitu nebyl dosud stanoven.

Dávkování a způsob podání: Přípravek Repatha se podává subkutánně do břicha, stehna nebo do horní oblasti paže. Přípravek Repatha je určený pro podávání samotnými pacienty po řádném vyškolení, případně vyškolenou osobou k podávání tohoto přípravku.

Primární hypercholesterolemie a smíšená dyslipidemie u dospělých: Doporučená dávka je 140 mg 1x za dva týdny nebo 420 mg 1x měsíčně. Obě dávky jsou klinicky ekvivalentní. *Homozygotní familiární hypercholesterolemie u dospělých a dospívajících pacientů*

ve věku 12 let a starších: Úvodní doporučená dávka je 420 mg 1x měsíčně. Pokud nebylo po 12 týdnech dosaženo klinicky významné odpovědi na léčbu, frekvenci dávek je možné zvýšit na 420 mg 1x za 2 týdny. Pacienti na aferéze mohou zahájit léčbu dávkou 420 mg 1x za 2 týdny, aby toto schéma odpovídalo cyklu aferézy.

Kontraindikace: Hypersenzitivita na léčivou látku nebo na kteroukoli pomocnou látku.

Zvláštní upozornění a opatření pro použití: Porucha funkce ledvin: Pacienti s těžkou poruchou funkce ledvin (definovanou jako glomerulární filtrace < 30 ml/min/1,73 m²) nebyli studováni a u této skupiny pacientů lze přípravek Repatha používat s opatrností. Porucha funkce jater: Pacienti s těžkou poruchou funkce jater (Child-Pugh C) nebyli studováni a přípravek Repatha se má používat s opatrností. Suchý přírodní kaučuk: Kryt skleněné předplněné injekční stříkačky je vyroben ze suchého přírodního kaučuku (derivát latexu), který může vyvolávat alergické reakce.

Interakce s jinými léčivými přípravky a jiné formy interakce: S přípravkem Repatha nebyly provedené žádné formální lékové studie interakcí. V klinických studiích s přípravkem Repatha byla hodnocena farmakokinetická interakce mezi statiny a evolucumabem.

Při použití kombinace statinu a přípravku Repatha není nutná úprava dávky statinu.

Fertilita, těhotenství a kojení: Údaje o podávání přípravku Repatha těhotným ženám jsou omezené nebo nejsou k dispozici. Přípravek Repatha lze v těhotenství použít pouze tehdy, když klinický stav ženy vyžaduje léčbu evolucumabem. Není známo, zda se evolucumab vylučuje do lidského mateřského mléka. Riziko pro kojené novorozence/kojence nelze vyloučit. Na základě posouzení prospěšnosti kojení pro dítě a prospěšnosti léčby pro matku je nutno rozhodnout, zda přerušit kojení nebo ukončit/přerušit podávání přípravku Repatha. Nejsou k dispozici žádné údaje o vlivu evolucumabu na fertilitu u člověka.

Nežádoucí účinky: Nejčastěji hlášené nežádoucí účinky v hlavních klinických kontrolovaných studiích u pacientů s primární hypercholesterolemií a smíšenou dyslipidemií při podávání doporučených dávek byly nasopharyngitis (4,8 %), infekce horních cest dýchacích (3,2 %), bolest zad (3,1 %), artralgie (2,2 %), chřipka (2,3 %) a nauzea (2,1 %). Bezpečnostní profil u populace pacientů s homozygotní familiární hypercholesterolemií odpovídal profilu prokázanému u populace pacientů s primární hypercholesterolemií a smíšenou dyslipidemií.

Zvláštní opatření pro uchovávání: Uchovávejte v chladničce (2 °C – 8 °C). Chraňte před mrazem. Uchovávejte v původním obalu, aby byl přípravek chráněn před světlem. Po vyjmutí z chladničky může být přípravek Repatha uchováván při pokojové teplotě (do 25 °C) v původním obalu a musí se použít do 1 měsíce.

Držitel rozhodnutí o registraci: Amgen Europe B.V., Minervum 7061, NL-4817 ZK Breda, Nizozemsko

Registrační číslo EU/1/15/1016/003

Datum revize textu: březen 2018

Před předepsáním přípravku se, prosím, seznamte s úplným zněním Souhrnu údajů o přípravku. Výdej léčivého přípravku je vázán na lékařský předpis. Přípravek není hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

SC-CZ-AMG145-00035

URČENO PRO ODBORNOU VEŘEJNOST.

Amgen s.r.o., Klimentská 46, 11002 Praha 1

Tel.: +420 221 773 500, www.amgen.cz